

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

G.

tegen

VTM en Lili Vandenberg, journaliste

Met een brief van 10 april 2004 dient mevrouw G. klacht in tegen VTM en journaliste Lili Vandenberg naar aanleiding van een uitzending van het magazine Telefacts op 5 april 2004. De redactieverantwoordelijke van VTM en de journaliste antwoorden met een mail van 12 mei 2004, waarvan de inhoud door de ombudsman van de Raad voor de Journalistiek aan klagster wordt meegedeeld. Klagster reageert met een brief van 11 juni 2004. De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 29 oktober 2004. Klagster is in persoon verschenen. Ook journaliste Lili Vandenberg is in persoon verschenen. Zij werd vergezeld door Marc Dupain, redactiesecretaris bij VTM. Beide partijen hebben mondeling hun visie op de zaak toegelicht.

DE FEITEN

In augustus 2001 is mevrouw G. in haar woning het slachtoffer van een brutale verkrachting. Op vrijdagochtend 2 april 2004 wordt zij telefonisch gecontacteerd, eerst door de dienst slachtofferhulp, en daarna door journaliste Lili Vandenberg, met de vraag of zij bereid is over haar ervaring te getuigen in het magazine Telefacts. Er wordt een afspraak gemaakt voor diezelfde middag om 15 uur. De journaliste, vergezeld door een cameraploeg, begeeft zich dan naar de woning van G. en heeft er met haar een lang interview. Er worden ook sfeerbeelden opgenomen met mevrouw G., zowel in haar woning als in de omgeving. Rond 18 uur wordt de opname beëindigd en vertrekken de ploeg en de journaliste. Er is daarna nog telefonisch contact tussen G. en de journaliste, zowel op de avond van de opname, als op zaterdagmiddag 3 april en op maandagavond 5 april, maar over de inhoud van deze telefoongesprekken is er tussen de partijen geen eensgezindheid. Op 5 april 2004 wordt het programma uitgezonden, met daarin een lange getuigenis van G. over de feiten die ze heeft meegemaakt. G. wordt daarbij in beeld gebracht maar niet met naam genoemd.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Mevrouw G. betoogt dat ze op vrijdagochtend 2 april 2004 door de dienst slachtofferonthaal gebeld wordt met de vraag of ze bereid is te getuigen in een televisieprogramma. Nadat ze haar telefoonnummer doorgegeven heeft aan de dienst slachtofferonthaal, wordt ze kort nadien opgebeld door journaliste Lili Vandenberg. G. gaat akkoord met een gesprek, op voorwaarde dat het programma wetenschappelijk onderbouwd is en vrij van sensatie. Er wordt een afspraak gemaakt voor dezelfde dag om 15 uur. Op het afgesproken tijdstip melden de journaliste en een cameraploeg zich bij haar aan. Volgens G ontwikkelt er zich dan een gesprek met de journaliste, terwijl de cameraploeg zich nog aan het opstellen is. G. stelt dat ze aanvankelijk niet doorhad dat de ploeg al aan het filmen was. Nadat ze ervan overtuigd is dat de opname aan het lopen is, begint volgens G. het eigenlijke interview. Bij het einde van het interview vraagt G. aan de journaliste nog overleg en ook mededeling van haar coördinaten.

De journaliste zou aanvankelijk weigerachtig geweest zijn, maar brengt uiteindelijk haar gegevens aan op een naamkaartje van de cameraman.

Dezelfde avond ontmoet G. haar zoon, die haar waarschuwt voor mogelijke sensatie.

Klaagster overlegt ook met haar zuster, die zijn mening deelt. Om haar bezorgdheid te uiten, telefoneert ze dezelfde avond nog met de journaliste, die haar geruststelt en verzekert dat het een goede uitzending zal worden. Toch blijft de ongerustheid toenemen bij G., zodat ze op zaterdagmiddag 3 april opnieuw belt met de journaliste. G. zegt dat ze toen geëist heeft dat de beelden niet zouden uitgezonden worden. Volgens G. mocht VTM het interview ook niet uitzenden, omdat zij hiervoor geen schriftelijke toestemming gegeven had. De journaliste heeft haar volgens G. gevraagd om haar beslissing tot maandagavond uit te stellen, maar zij weigerde dat resoluut. Na het telefoontje was G. naar eigen zeggen opgelucht. Ze was ervan overtuigd dat het programma niet zou uitgezonden worden.

Op maandagavond stelt G. vast dat het onderwerp toch wordt aangekondigd voor de uitzending van Telefacts. Op hetzelfde ogenblik, zegt ze, wordt ze gebeld door de journaliste die haar mededeelt dat er besloten is om het interview toch te gebruiken. Kort nadien ziet ze een gemonteerde samenvatting van haar interview in de uitzending van Telefacts.

Journaliste Lili Vandenberk bevestigt dat ze in contact is gekomen met G. via de dienst slachtofferonthaal. G. was volgens haar meteen bereid om met het programma mee te werken. Volgens de journaliste heeft er eerst rechtstaand een voorgesprek plaatsgevonden, waarna de cameraploeg vroeg om te gaan zitten en de opname van start ging. G. praatte daarbij honderduit over haar ervaring. De journaliste zegt dat ze aan G. heeft voorgesteld om nadien betrokken te blijven bij de montage. Afgesproken werd dat dit telefonisch zou gebeuren omdat G. geen tijd had om naar de montage te komen en omdat ze ook niet beschikt over een emailverbinding.

Volgens de journaliste heeft G. haar bij het eerste telefoongesprek, op de avond van het interview dus, meegedeeld dat ze een goed gevoel had overgehouden aan haar getuigenis. Er is dan op zaterdagmiddag opnieuw telefonisch contact geweest, maar de journaliste ontkent formeel dat G. een veto zou gesteld hebben tegen de uitzending van het gesprek. Klaagster stond er alleen op dat haar naam niet zou genoemd worden en dat zij niet in haar leefomgeving zou worden gesitueerd. Afgesproken werd dat er nadien nog eens gebeld zou worden tussen G. en de journaliste. De journaliste heeft na de bewuste zaterdagmiddag niets meer van G. gehoord, zodat ze zelf besloot om haar kort voor het programma nog eens op te bellen.

Redactiesecretaris Marc Dupain voert aan dat journaliste Lili Vandenberk veel ervaring heeft in berichtgeving over delicate materies en bekend staat om haar zeer kiese benadering van de slachtoffers.

BESLISSING

Klaagster verwijt VTM en de journaliste in de eerste plaats het interview te hebben uitgezonden, ondanks het veto dat zij zou hebben uitgesproken in haar telefoontje van zaterdagmiddag 3 april 2004. Bovendien neemt ze het de reportagemakers kwalijk dat zij in de uitzending fragmenten hebben gebruikt uit een vertrouwelijk gesprek voorafgaand aan de opnames.

Het is duidelijk dat een journalist bij het gebruik van getuigenissen over persoonlijke en intieme gebeurtenissen een bijzondere zorgvuldigheid aan de dag dient te leggen. Er zijn geen aanwijzingen dat dit hier niet is gebeurd.

Het staat vast dat de journaliste en haar cameraploeg op vrijdagmiddag 2 april 2004 drie uur lang bij klaagster zijn geweest. Er zijn zowel in haar woning als ook buiten opnames gemaakt. Uit de reportage blijkt niet dat de journaliste gebruik heeft gemaakt van fragmenten uit het zogenaamde voorgesprek met klaagster. Het is integendeel duidelijk dat klaagster haar uitspraken voor de camera heeft gedaan. Er is wel zorg voor gedragen dat klaagster niet met naam wordt genoemd en dat haar woonomgeving niet herkenbaar is gefilmd. De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel dat de journaliste geen misbruik heeft gemaakt van passages uit een zogenaamd vertrouwelijk voorgesprek.

Over de inhoud van het telefoongesprek van zaterdagmiddag 3 april 2004 lopen de versies uiteen. Vast staat dat klaagster niet de toezegging heeft verkregen dat haar aandeel uit de uitzending zou weggelaten worden en dat zij hiertoe geen andere initiatieven meer heeft genomen. Zelfs indien klaagster in dat telefoontje verbod zou hebben opgelegd om het interview uit te zenden, dan nog moet worden vastgesteld dat klaagster nadien geen enkele bijkomende stap heeft gezet om haar houding te bevestigen en ook te bewijzen, bijvoorbeeld met een mail of een telefoon aan omroepverantwoordelijken, terwijl het wel vaststaat dat ze over de zaak contact heeft gehad met de dienst slachtofferhulp en ze naar eigen zeggen ook een advocaat heeft, die haar daarbij hadden kunnen bijstaan. Het is niet zo dat, zoals klaagster betoogt, een schriftelijke toestemming vereist is om een interview te kunnen uitzenden. Wie aan een interview meewerkt, is het er in principe mee eens dat dit ook uitgezonden wordt. Indien er nadien ernstige redenen zijn om het interview in te houden, moet de journalist hiermee rekening houden, zeker als het zoals in dit geval gaat om intieme getuigenissen. Maar dan is het wel aan degene die op zijn medewerking terugkomt om te bewijzen dat die vraag is gesteld en op welke gronden ze gesteund is. Klaagster toont niet aan dat zij zich heeft verzet tegen de uitzending van het interview dat zij heeft toegestaan.

De klacht is ongegrond.

Brussel, 13 januari 2005